

De gemeenteraad aan de knoppen met de Omgevingswet

Pascale Georgopoulou
Adviseur VNG Programma Invoering Omgevingswet

Waar gaan we het over hebben?

- Omgevingswet: achtergronden
- De rol van de raad: wat verandert niet en wat wel?
- Richting en keuzes
- Afronding

Er is veel informatie 😊

- www.vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/omgevingswet
- www.vng.nl/raadsleden
- www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl
- www.omgevingswetportaal.nl/

WAAROM?

Inzichtelijk omgevingsrecht

Leefomgeving centraal

Ruimte voor maatwerk

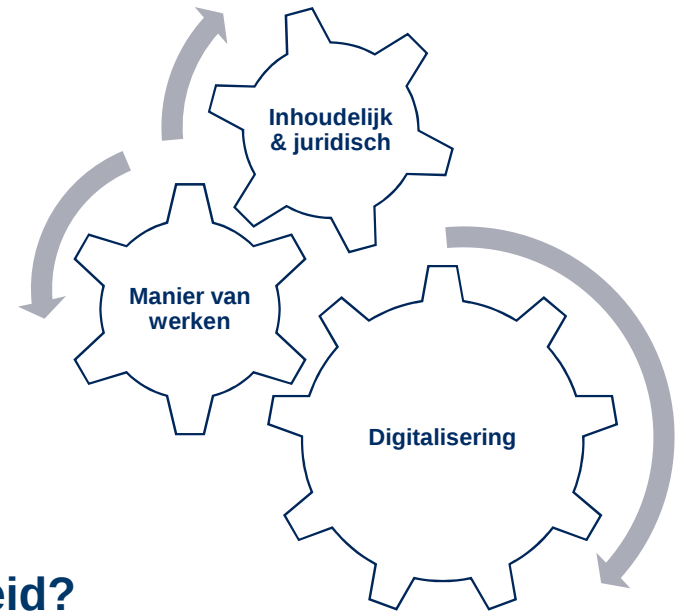
**Sneller
en beter**

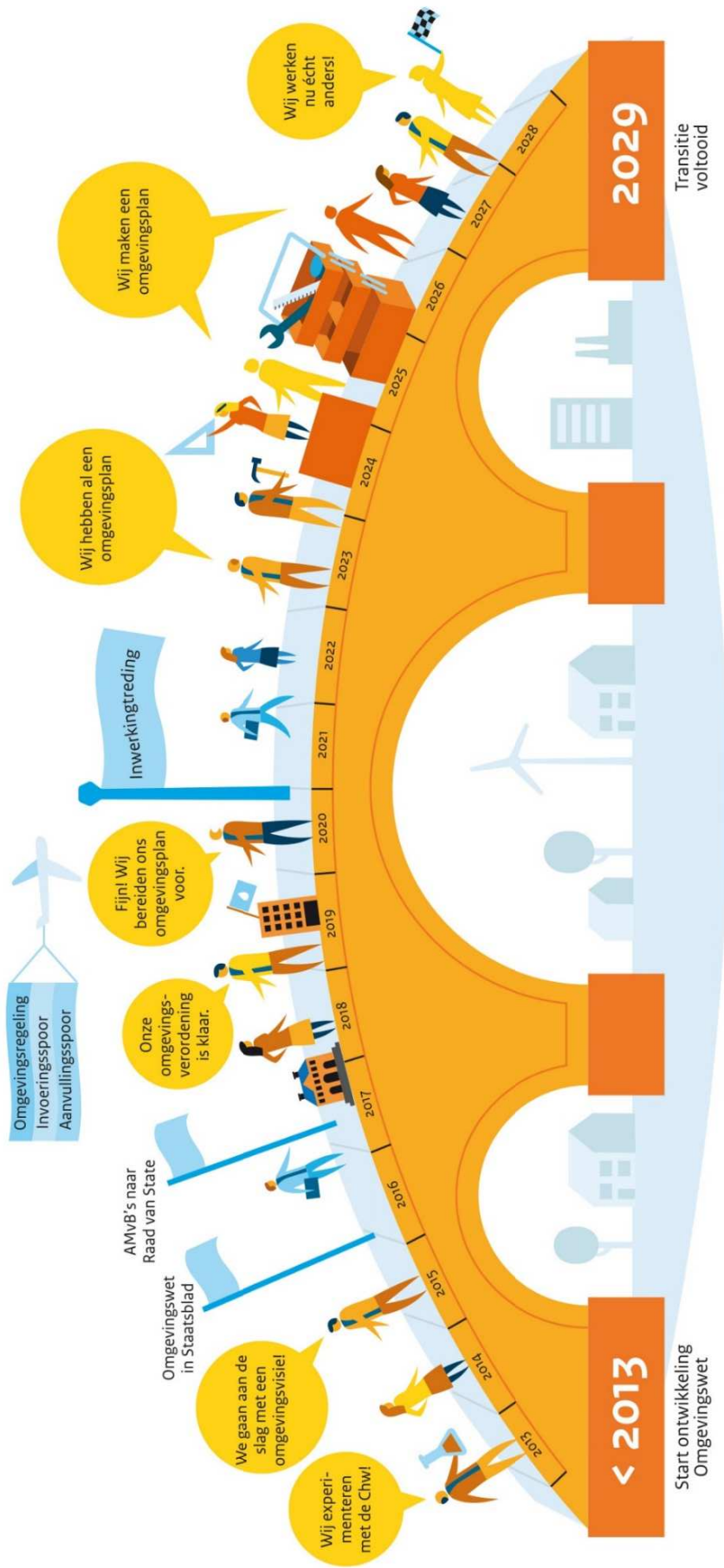

Omgevingswet: doelen en instrumenten

Ruimte voor initiatieven uit de samenleving;
met behoud van verantwoordelijkheid voor
omgevingskwaliteit bij de overheid.

Omgevingswet gaat over relatie tussen overheid en
samenleving: hoeveel ruimte wil je geven als overheid?

De instrumenten van de wet

Wat verandert er NIET?

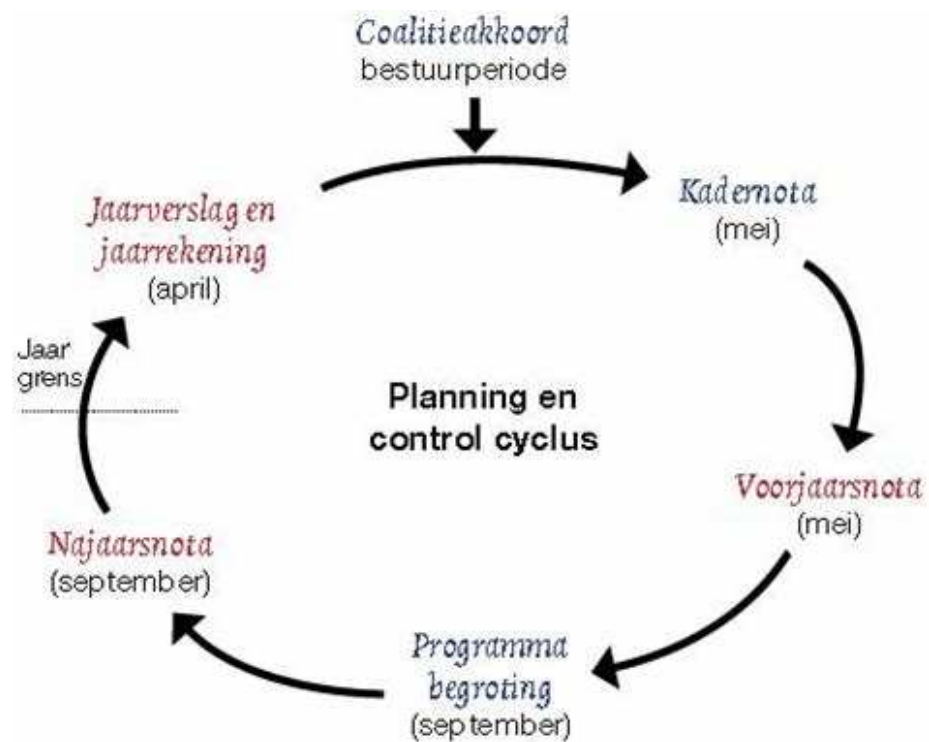
Grondwet, artikel 125.1

Aan het hoofd van de provincie en de gemeente staan provinciale staten onderscheidenlijk de gemeenteraad.

Gemeentewet, artikel 7

De raad vertegenwoordigt de gehele bevolking van de gemeente.

P&C-cyclus

Raadsinstrumenten

WAT WIL IK en welk(e) instrument(en) gebruik ik daarvoor? IK WIL

- Toetstijde informatie over zaken en procedures.
- Achtergrondinformatie.
- Inzage in documenten.
- Verduidelijking van aanspreekpunten die tot de beweging
beid van het college van li en W behoren.
- Verduidelijking van de besluiten die door het college van
li en W zijn genomen.
- Hulp bij het verzamelen en verwerken van informatie
- Informatie over het vinden van financiële dekking voor
een voorsel of amendement.
- Hulp bij redactionele vormgeving van voorselen, moties
en amendementen.
- Verduidelijking van onderwerpen met een spoedeisend
karakter inzake het bezuren van de gemeente, waarbij
een openbaar belang in het geding is.
- Opmerking oordeel van het college van li en W over
actuele en politiek relevante onderwerpen.
- Gevoelens (inhoudelijk, procedureel, politiek) van de
raad laten uitdrukken over een agendapunt.
- College / Raad daardoor aanspreken tot een handeling.
- Gevoelens (inhoudelijk, procedureel, politiek) van de
raad laten uitdrukken, waarbij het onderwerp niet op
de agenda staat.
- College / Raad daardoor aanspreken tot een handeling.
- Wijziging op een voorgesteld besluit, verordening, plan
en / of beleidsnota.
- Zelf een voorsel doen voor nieuw beleid, aanpassing van
kades of een verordening.
- Ondervraging van het college van li en W over politiek
(over) gevoelige onderwerpen.
- Onderzoek laten doen naar het uitgevoerde beleid van
het college van li en W.
- Het college van li en W machtigen om financiële uitgaven
te doen en inkomsten te verwerven.

DE GEREEDSCHAPSKIST VAN EEN RAADSLID

- **INFORMATIEVE / TECHNISCHE VRAGEN** ←
Artikel 155, eerste lid Gemeentewet
- **SCHRIFTELIJKE VRAGEN** ←
Artikel 155, eerste lid Gemeentewet
- **AMBTELIJKE BIJSTAND** ←
Artikel 33, Gemeentewet
- **MONDELINGE VRAGEN TIJDENS
COMMISSIE / RAAD** ←
Artikel 155, eerste lid Gemeentewet
- **MOTIE** ←
- **MOTIE** ←
OVER EEN NIET OP DE AGENDA OPGENOMEN ONDERWERP
(huize versied aan de orde van de dag)
- **AMENDEMENT** ←
Artikel 147° Gemeentewet
- **INITIATIEFVOORSTEL** ←
Artikel 147° Gemeentewet
- **INTERPELLATIE** ←
Artikel 155, tweede lid Gemeentewet
- **RECHT VAN ONDERZOEK** ←
Artikel 155° - 155^l Gemeentewet
- **BUDGETRECHT** ←
Artikel 150 Gemeentewet

Politiek-bestuurlijk spel

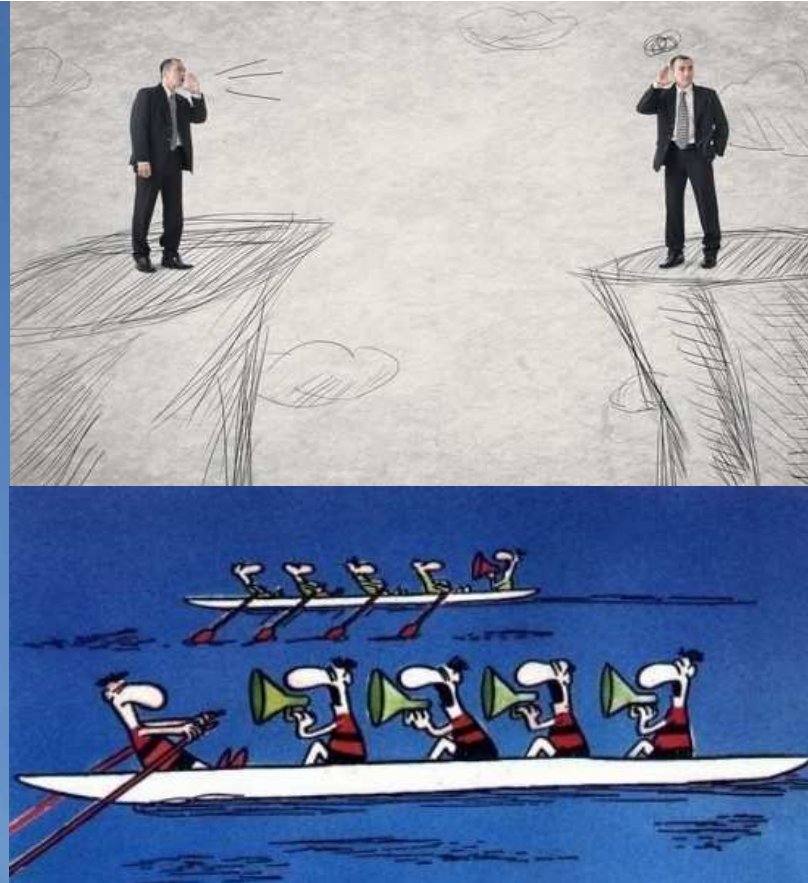
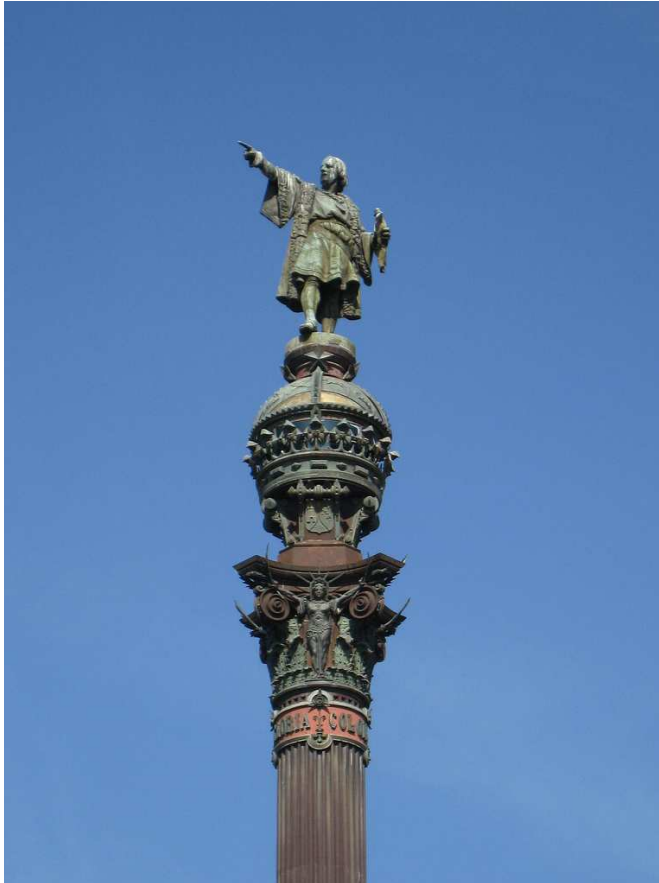

Meer wensen dan mogelijkheden

Wat verandert er WEL?

De gemeenteraad

- Omgevingsvisie en Omgevingsplan zijn verplicht.
- Programmatische aanpak voor een programma is bevoegdheid *gemeenteraad*.
- Inpassing Omgevingsvergunning (na 5 jaar) in Omgevingsplan is verplicht.
- Welstandsbeleid (indien regels Omgevingsplan uitleg behoeven).
- Aanwijzen commissie Rijksmonumenten (en welstand).
- De *gemeenteraad* monitort het participatieproces.
- De *gemeenteraad* monitort de programma's en omgevingswaarden.

Het college van B&W

- Programma's zijn een *college* bevoegdheid.
- Omgevingsvergunning verlenen is een *college* bevoegdheid.
- Maatwerk kan via beschikking en is een *college* bevoegdheid.
- Adviezen (met instemming) zijn de bevoegdheid van het *college*.
- Delen van Omgevingsplan vaststellen, kan worden gedelegeerd aan *college*.
- Voorbereidingsbesluit (1,5 jr) kan gedelegeerd worden aan *college*.
- Het *college* stelt beleidsregels naast het Omgevingsplan vast.

De raad buitenspel?

GEMEENTERAAD TANDELOZE WAAKHOND ONDER DE OMGEVINGSWET

Trees van der Schoot • 15 aug 2018 • 1 reactie

De Omgevingswet gaat uit van een beleidscyclus, die ertoe moet leiden dat beleid en omgevingswaarden werkelijkheid worden. De gemeenteraad heeft de rol van waakhond. Maar heeft hij ook tanden om te?

De Omgevingsvisie wordt door de raad vastgesteld, maar voor het operationele beleid ('hoe komen we naar B?') is het programma van B&W bedacht. Dat is alleen verplicht als er omgevingswaarden zijn. De raad kan omgevingswaarden opnemen in het omgevingsplan. De programmaverplichting geldt alleen voor het programma van B&W. De raad heeft geen invloed op het omgevingsplan. Het omgevingsplan is alleen door wet of niet geldig te maken voor het programma van B&W. Het omgevingsplan is alleen door wet of niet geldig te maken voor het programma van B&W.

Wat op

Gemeenteraad buitenspel? Verklaring van geen bedenkingen verdwijnt

Vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet, op dit moment voorzien op 1 januari 2021, verandert er ook voor de gemeenteraad veel. Zo lijkt de raad met het afschaffen van de verklaring van geen bedenkingen zijn huidige positie op het bestemmingsplan te verliezen. Het afwijken van het bestemmingsplan wordt dan alleen nog mogelijk gemaakt door de provincie. De provincie kan de gemeenteraad sturende bevoegdheden geven. Het gaat om de bevoegdheden van de provincie. De provincie kan de gemeenteraad sturende bevoegdheden geven. Het gaat om de bevoegdheden van de provincie.

Opinie | Omgevingswet holt de democratie uit

IN: BLOG, GEMEENTERAAD, OMGEVINGSWET DOOR RICHARD SANDEE OP 24 SEPTEMBER 2018

De nieuwe Omgevingswet plaatst de gemeenteraad bij belangrijke besluiten buitenspel. Wordt deze aanslag op de lokale democratie wel voldoende opgemerkt, of staan we straks met zijn allen beteuterd te kijken?

Onlangs schreef ik op Gemeente.nu over de [wijziging van de Crisis- en herstelwet](#) die minister Ollongren van Binnenlandse Zaken in de pijplijn heeft. Spoedbesluiten die afwijken van het bestemmingsplan, zijn hierdoor straks niet langer de bevoegdheid van de raad. Wel moeten de volksvertegenwoordigers altijd nog een 'verklaring van geen bedenkingen' afgeven vooraleer het college verder kan.

Participatie

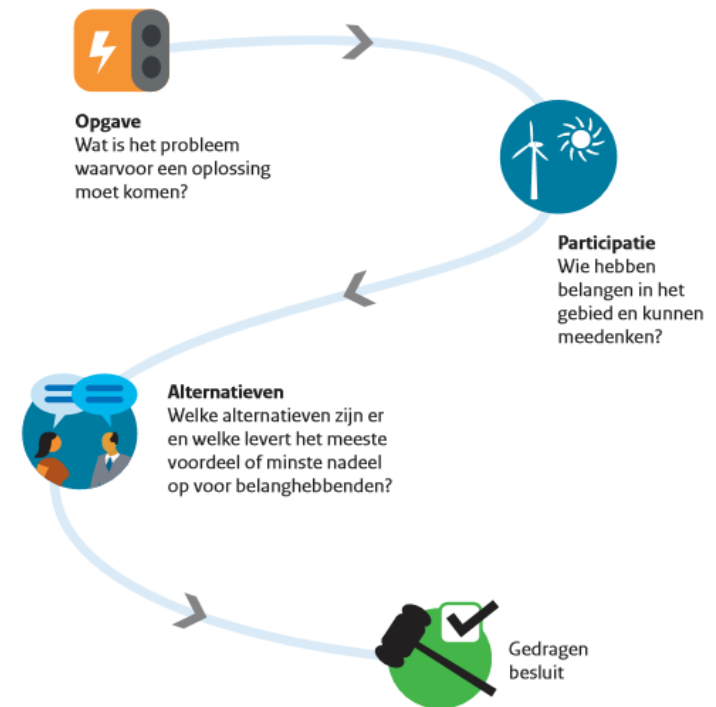
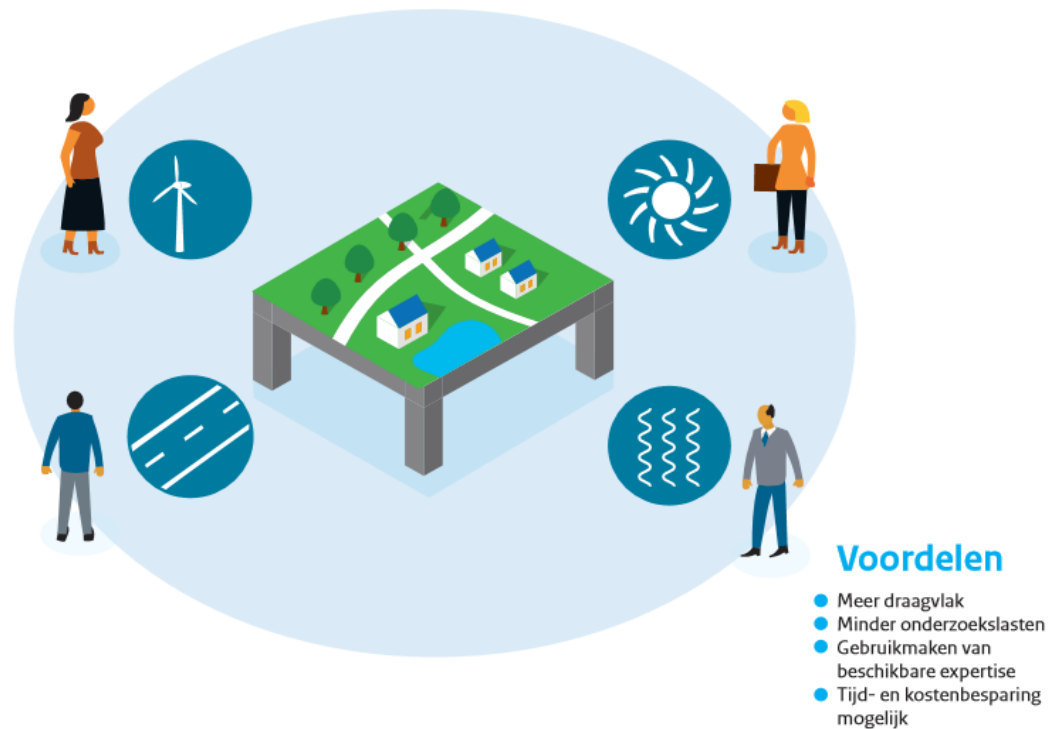
De letter van de wet

- “Rekening houden met de “rechtstreeks betrokken belangen”
- “Regels stellen voor participatie van en overleg met derden”

De geest van de wet

- Paradigmawisseling: ruimte voor initiatieven in plaats van regels
- Van controle naar vertrouwen.
- Participatie en actieve betrokkenheid van burgers bij projecten in een vroegtijdig stadium
- Hoe & wanneer = maatwerk.
- Van “Nee, tenzij...” naar “Ja, mits...”
- Van norm naar afwegingsruimte.
- Uitnodigingsplanologie, “zaken laten ontstaan”.

De wet, de raad, de samenleving.

Beren op de weg

Aan de slag met de
Omgevingswet

Participatie in de Omgevingswet

Vroegtijdig samenwerken vergroot de kwaliteit van oplossingen en zorgt ervoor dat verschillende perspectieven, kennis en kwaliteit direct op tafel komen. Participatie is maatwerk.

Beren op de weg

Hoe serieus de ambities rondom participatie in het kader van de Omgevingswet ook zijn, de praktijk blijkt vaak weerbarstig. Soms worden mensen weerhouden om met participatie aan de slag te gaan. Welke beren staan er op de weg?

Draagvlak

Deze groep is niet representatief. Draagvlak is moeilijk te meten.

Mandaat/zeggenschap

Ik word steeds van het kastje naar de muur gestuurd. Ik ben niet in positie om daarover te beslissen.

Angst voor contact

Ik wil geen verwachtingen scheppen. Ik wil objectief blijven en afstand bewaren.

(Priori)tijd

Ik krijg m'n gewone werk al niet af. Dit is niet het juiste moment.

Geld

Dit past niet binnen de budgetcriteria. Als het niet 'ons' project is, is er geen geld voor.

Risico's en aansprakelijkheid

Wat als het misgaat? Veiligheid gaat boven alles.

Complexiteit

We missen het totaalplaatje. Dit is een complex dossier.

Verantwoording

Het gaat wel om belastinggeld. Hoe meet je de maatschappelijke meerwaarde?

Kwaliteit

Dit kun je niet aan leken overlaten. Kwaliteit staat voorop!

Ongelijkheid

Dat schept een precedent. De ene ambtenaar is de ander niet.

Onbekendheid

Ik weet niet waar ik moet beginnen. Dit is zo nieuw, daar is nog geen regel voor.

Wet- en regelgeving

Ik moet wel de procedures volgen. Dat laten de regels niet toe.

Continuïteit

We hebben geen garanties voor de lange termijn. We hebben vertrouwen in deze mensen, maar niet in hun opvolgers.

Dit is een uitgave van: Programma Aan de slag met de Omgevingswet www.aanslagmetdeomgevingswet.nl - Juni 2022 - Het programma Aan de slag met de Omgevingswet is een initiatief van IPO, VNG, UWV en het Rijk.

Om over na te denken: bouwstenen (nieuw?) participatie-beleid

- Fasering
- Eigenaarschap
- Tijdsinvestering
- Informatievoorziening
- Burgerinitiatieven
- Ketenpartners
- Toetsing

Van elkaar kun je leren!

- <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/inspiratiegids/>

Richting en keuzes: de raad aan zet

Minimaal nodig

- Omgevingsvergunning afgeven binnen 8 weken op grond van integrale afweging, al dan niet in afstemming met bestuurlijke partners
- Gelijkblijvend dienstverleningsniveau bieden door via eenvoudige vragen tot melding of vergunningaanvraag te kunnen komen
- Aangesloten zijn op het DSO-LV
- Basis gecreëerd voor verdere stappen naar ambitieniveau

De rol van de gemeenteraad

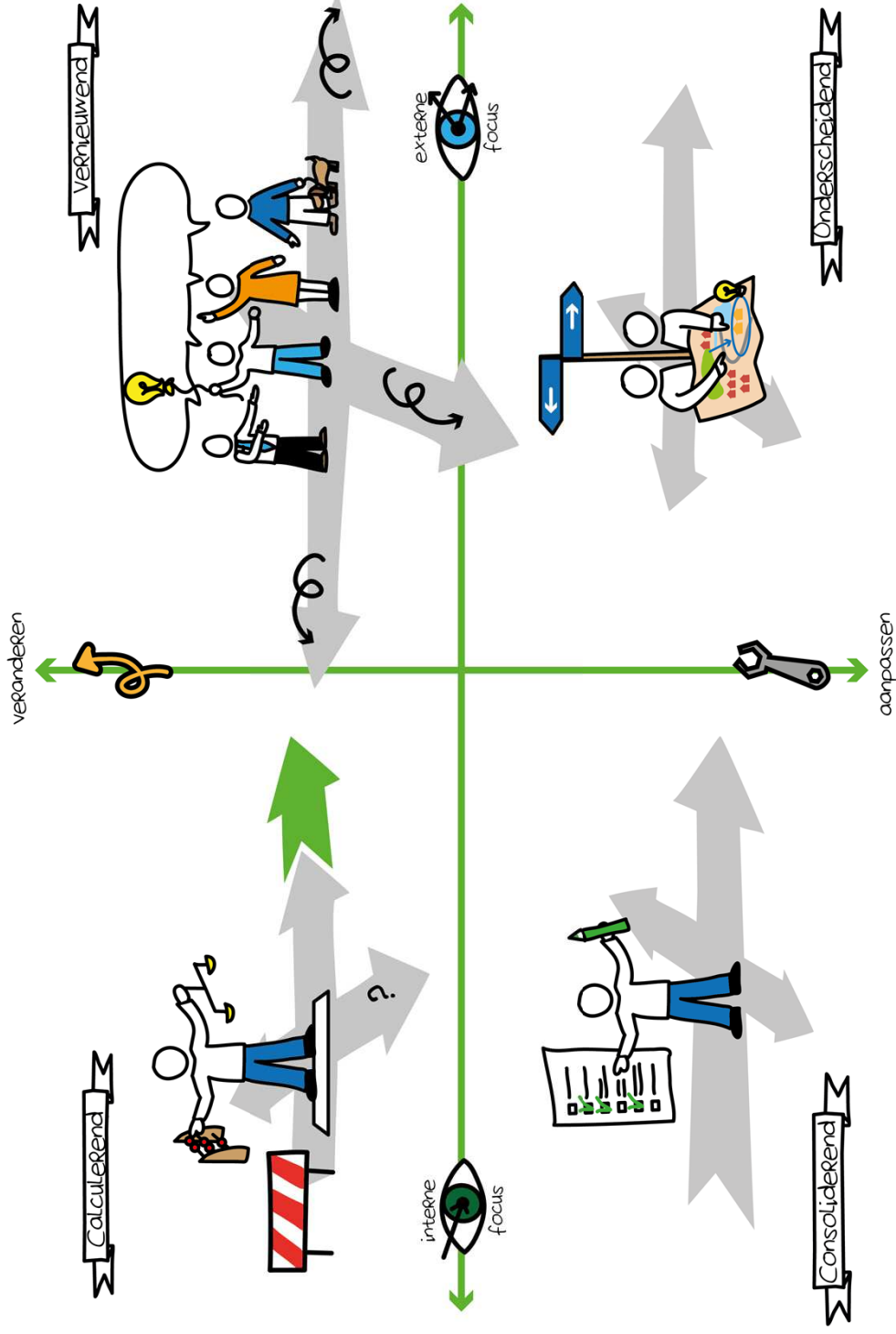
De kapstok voor de raad

Kampen

	Proces	Houding & Gedrag	Inhoud
K	Op hoofdlijnen sturen Welke mate van dualisme past bij de ambities rondom de Omgevingswet? <u>Vergaderstructuur</u> Is de huidige vergaderopzet flexibel/slagvaardig genoeg?	Uitvoering door B&W Vanaf welk kwalitatief en kwantitatief niveau mogen B&W eigenstandig uitwerken? <u>Delegatiemogelijkheden</u> Mag het college onderdelen van een Omgevingsvisie zelfstandig uitwerken?	Integraal benaderen Op welke dossiers en in welke mate neemt de raad integraal stelling? <u>Gezondheid</u> In welke mate betrekken we het aspect gezondheid?
V	Draagvlak toetsen Initiatiefnemers organiseren draagvlak. Wanneer is hieraan voldaan? <u>Procesafspraken per ontwikkeling</u> Geeft de raad B&W slechts (participatie)kaders mee per ontwikkeling?	Uitnodigingsplanologie Op welke thema's wil de raad op welke wijze stimuleren/uitdagen? <u>Oplossingsrichtingen open laten</u> Beperken wij ons tot gebiedswaarden en laten we de invulling over aan inwoners?	Lokaal maatwerk Wil de raad voor bepaalde aspecten afwijken van standaardnormen? <u>Strategische koers</u> Wil de raad zich beperken tot de strategische inhoud op hoofdlijnen?
C	Participatietrede per gebied/thema Waar wil de raad welke rol? <u>PDCA-cyclus Omgevingsvisie</u> Welke frequentie/cyclus past de raad bij het actualiseren van de Omgevingsvisie?	Vertrouwen in B&W en initiatiefnemers Hoeveel ruimte krijgen inwoners en B&W straks om te realiseren? <u>Waak voor regiereflex</u> Durven we het loslaten voort te zetten na paradigmashift perikelen?	Adviesrecht i.g.v. afwijking Omgevingsplan In welke mate wenst de raad straks gebruik te maken van zijn adviesrecht? <u>Kwalitatieve afweging</u> Hanteren/motiveren we open normen zonder angst voor willekeur? (reflex)

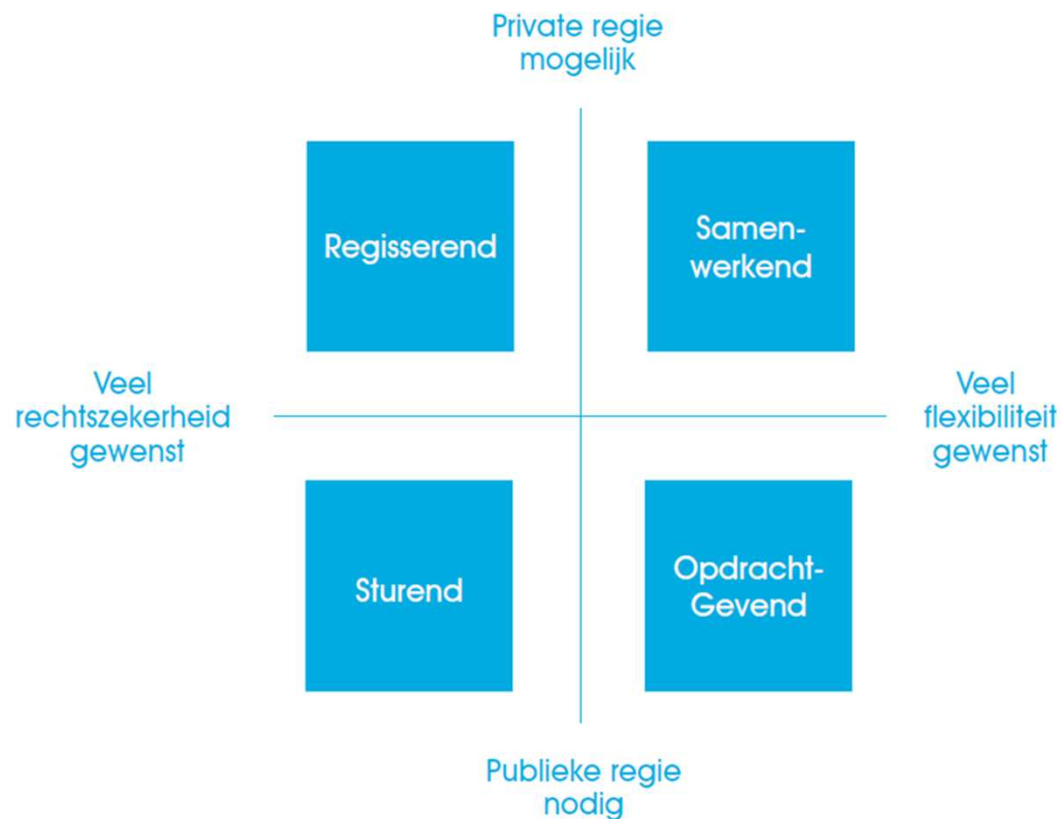
INVOERINGSSTRATEGIEËN

Hoe kijken mensen naar de veranderopgaven van de Omgevingswet en wat gaan ze doen om die te realiseren?

Oefenen met de omgevingswet?

Participatiekaart Hilversum

Belanghebbendenkaart Participatie - CONCEPT -

Begin van een gesprek over keuzes en gevolgen (voorbeeld)

Keuze 1: Faciliteren of sturen

LINKERZIJDE Uitnodigingsplanologie	RECHTERZIJDE Toelatingsplanologie
---------------------------------------	--------------------------------------

- Meer ruimte voor co-creatie
- Meer ruimte voor initiatief
- Meer maatwerk: meer college
- Afspraken vooraf rol raad-college
- Minder greep op halen maatschappelijke doelen en behoud kernkwaliteiten
- Deregulering
- Meer kans organische gebiedsontwikkeling

- Duidelijk, gedetailleerd kader raad
- Meer afwijkprocedures
- Niet de geest van de wet
- Minder PPS constructies
- Meer grip op gewenste doelen
- Zicht op rechtsgelijkheid tussen gebieden

Keuze 2: Participatie bij een initiatief

LINKERZIJD
Kwaliteitscriteria participatie

RECHTERZIJD
(regel) Vrije participatie

- Helder en duidelijk naar burger en bedrijf
- Opname in omgevingsplan: dus raad
- Toetsingskader voor omgevingsvergunning
- Afspraken vooraf rol raad-college
- Minder gevoel van willekeur

- Deregulering
- Vertrouwen in de initiatiefnemer
- Beslissing ligt bij het college
- Co-creatie mogelijkheden groter
- Meer kans op jurisprudentie
- Plantoetser aan zet (indieningsvereiste)
- Vooroverleg nog belangrijker

Hartelijk dank!

pascale.georgopoulou@vng.nl